



Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. rugsėjo 9 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Reglamentas (EB) Nr. 44/2001 — 1 straipsnio 2 dalis ir 49 straipsnis — Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas — Bylos, kurioms reglamentas netaikomas — Šeimos teisė — Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 — 47 straipsnio 1 dalis — Jurisdikcija ir teismo sprendimų, susijusių su tėvų pareigomis, pripažinimas ir vykdymas — Sprendimas dėl bendravimo teisių, kuriuo nustatyta bauda — Baudos vykdymas“

Byloje C-4/14

dėl *Korkein oikeus* (Suomija) 2013 m. gruodžio 31 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2014 m. sausio 6 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Christophe Bohez

prieš

Ingrid Wiertz

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai S. Rodin, E. Levits, M. Berger (pranešėja) ir F. Biltgen,

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. sausio 8 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- C. Bohez, atstovaujamo *asianajaja* L. Koskenvuo,
- Suomijos vyriausybės, atstovaujamos H. Leppo,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos L. Banciella Rodríguez-Miñón,
- Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos D. Kriaučiūno ir R. Dzikovič,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A.-M. Rouchaud-Joët ir E. Paasivirta,

* Proceso kalba: suomių.

susipažinęs su 2015 m. balandžio 16 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 1 straipsnio 2 dalies ir 49 straipsnio, taip pat dėl 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243), 47 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Ch. Bohez ir I. Wiertz ginčą dėl baudos, nustatytos Belgijos teismo sprendimu siekiant užtikrinti, kad bus paisoma Ch. Bohez suteiktos teisės bendrauti su savo vaikais, vykdymo Suomijoje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 44/2001

- 3 Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnio, kuriame reglamentuojama jo taikymo sritis, 1 ir 2 dalyse nustatyta:
 - „1. Šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį. <...>
 2. Šis reglamentas netaikomas:
 - a) fizinių asmenų statusui arba teisnumui ir veiksniumi, nuosavybės teisėms, susijusioms su santuokiniais ryšiais, testamentais ir paveldėjimu;

<...>“
- 4 Šio reglamento III skyriuje „Teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas“ esančio 45 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Užsienio teismo priimtas sprendimas iš esmės negali būti peržiūrimas jokiais aplinkybėmis.“
- 5 Minėto reglamento 49 straipsnyje, esančiame tame pačiame III skyriuje, nustatyta:

„Užsienio teismo priimtas sprendimas dėl reguliaraus delspinigių [baudos] mokėjimo vykdomas valstybėje narėje, kurioje prašoma vykdyti sprendimą, tik jeigu galutinį sprendimą dėl mokėtinos sumos dydžio priėmė kilmės valstybės narės teismai.“

Reglamentas Nr. 2201/2003

- 6 Reglamentu Nr. 2201/2003 buvo panaikintas ir pakeistas 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1347/2000 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis abiejų sutuoktinių vaikams, pripažinimo ir vykdymo (OL L 160, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 209).
- 7 Reglamento Nr. 2201/2003 2 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad teismo sprendimų savitarpio pripažinimo principas yra kertinis akmuo kuriant tikrą teisminę erdvę, ir tuo tikslu bendravimo teisės įvardytos kaip prioritetas.
- 8 Šio reglamento 1 straipsnyje jo taikymo sritis apibrėžta taip:
- „1. Šis reglamentas taikomas bet kokio pobūdžio teismo civilinėms byloms, susijusioms su:
- <...>
- b) tėvų pareigų skyrimu, naudojimusi jomis, perdavimu, apribojimu ar atėmimu.
2. Šio straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos bylos konkrečiai gali būti susijusios su:
- a) globos teisėmis ir bendravimo teisėmis;
- <...>“
- 9 Pagal minėto reglamento 26 straipsnį „teismo sprendimas jokiais aplinkybėmis negali būti peržiūrimas iš esmės“.
- 10 Kiek tai susiję su sprendimų dėl bendravimo teisių vykdytinumu, to paties reglamento 28 straipsnio 1 dalyje nustatyta:
- „Valstybėje narėje priimtas ir joje vykdytinas bei įteiktas teismo sprendimas dėl tėvų pareigų vaikui yra vykdomas kitoje valstybėje narėje tada, kai suinteresuotos šalies prašymu jis buvo pripažintas joje vykdytinu.“
- 11 Tam tikromis sąlygomis sprendimams dėl bendravimo teisių gali būti taikoma automatinio vykdymo tvarka. Reglamento Nr. 2201/2003 41 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje šiuo klausimu numatyta:
- „<...> bendravimo teisės, suteiktos valstybėje narėje priimtu vykdytinu teismo sprendimu, yra pripažįstamos ir vykdomos kitoje valstybėje narėje nereikalaujant skelbti vykdytinu ir be galimybės ginčyti jo pripažinimą, jei tas teismo sprendimas buvo patvirtintas pažymėjimu kilmės valstybėje narėje pagal šio straipsnio 2 dalį.“
- 12 Šio reglamento 47 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad vykdymo procedūrą reglamentuoja vykdymo valstybės narės teisė.

Nacionalinė teisė

Belgijos teisė

- 13 Belgijos teisėje bauda reglamentuojama Teismų kodekso (*Code judiciaire*) 1385bis–1385nonies straipsniuose. Šio kodekso 1385bis straipsnyje nustatyta:

„Teismas šalies prašymu gali įpareigoti kitą šalį sumokėti pinigų sumą – baudą, jeigu neįvykdoma teismo nustatyta pagrindinė prievolė, ir tai neturi poveikio žalos atlyginimui, jei yra patiriama žala. <...>“

- 14 Pagal minėto kodekso 1385ter straipsnį:

„Teismas gali kaip baudą paskirti arba vienkartinę sumą, arba sumą, nustatomą pagal laiko vienetą ar padarytą pažeidimą. Abiem pastaraisiais atvejais teismas taip pat gali nustatyti sumą, kurią viršijus įpareigojimas sumokėti baudą netenka galios.“

- 15 Remiantis šio kodekso 1385quater straipsniu, vykdomasis dokumentas, kuriuo remiantis galima išieškoti baudą, yra teismo sprendimas, kuriuo ši bauda paskirta, o asmuo, kurio naudai bauda paskirta, prieš vykdymą neprivalo gauti baudos patvirtinimo.

- 16 Pareiga įrodyti, kad įvykdytos baudos mokėjimo sąlygos, tenka asmeniui, kurio naudai paskirta bauda. Jeigu skolininkas pateikia prieštaravimą, asmuo, kurio naudai paskirta bauda, turi pateikti tariamų pažeidimų įrodymų. Tuomet už vykdymo procesą atsakingas teisėjas vertina, ar yra įvykdytos baudos mokėjimo sąlygos.

Suomijos teisė

- 17 Suomijos teisėje baudos už bendravimo teisių neįgyvendinimą skyrimas reglamentuojamas Sprendimų dėl vaiko globos ir bendravimo teisių vykdymo įstatyme (*lapsen huolto ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annettu laki*, toliau – *TpL*) ir Baudų įstatyme (*uhkasakkolaki*).

- 18 Pagal *TpL* 16 straipsnio 2 dalį teismas, paskelbęs sprendimą dėl bendravimo teisių ir vėliau nagrinėjantis bylą dėl šių teisių įgyvendinimo, gali įpareigoti atsakovą šioje byloje įvykdyti sprendimą, kurio neįvykdžius būtų paskirta bauda.

- 19 Remiantis *TpL* 18 straipsnio 1 ir 2 dalimis, kaip bauda paprastai skiriama vienkartinė suma. Tačiau, jeigu tai pateisina priežastys, bauda taip pat gali būti skiriama sumuojant.

- 20 Bauda visuomet turi būti mokama valstybei, o ne kitai šaliai.

- 21 Pagal *TpL* 19 straipsnio 1 ir 2 dalis teismas, gavęs naują pareiškėjo prašymą, gali nurodyti sumokėti nustatytą baudą, jeigu mano, kad tai pagrįsta. Negalima įpareigoti sumokėti baudos, jeigu prievolę turinti įvykdyti šalis įrodo, kad turi pagrįstą priežastį jos nevykdyti, arba jeigu prievolė per tą laiką jau buvo įvykdyta.

- 22 Pagal Baudų įstatymo 11 straipsnį teismas gali sumažinti iš pradžių nustatytą baudą, jeigu pagrindinė prievolė iš esmės įvykdyta, labai suprastėjo prievolę turinčio asmens mokumas arba yra kitų pateisinamų priežasčių.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 23 Ch. Bohez ir I. Wiertz susituokė Belgijoje 1997 m., šioje santuokoje gimė du vaikai. Pora santuoką nutraukė 2005 m., o I. Wiertz persikėlė gyventi į Suomiją.
- 24 2007 m. kovo 28 d. *rechtbank van eerste aanleg te Gent* (Gento pirmosios instancijos teismas, Belgija) priėmė sprendimą dėl šių vaikų globos, gyvenamosios vietos, bendravimo teisių ir išlaikymo išmokos (toliau – 2007 m. kovo 28 d. sprendimas). Savo sprendime jis taip pat numatė baudą, kuria siekta užtikrinti, kad būtų paisoma Ch. Bohez suteiktų bendravimo teisių, t. y. už vieną vaiką turėjo būti mokama 1 000 eurų suma už kiekvieną jo neperdavimo dieną. Nustatyta didžiausia baudos suma – 25 000 eurų.
- 25 Ch. Bohez paprašė Suomijos teismų įpareigoti I. Wiertz sumokėti 2007 m. kovo 28 d. sprendime nustatytą baudą arba pripažinti šį sprendimą vykdytinu Suomijoje. Grįsdamas prašymą, pateiktą *Itä-Uudenmaan käräjäoikeus* (Rytų Ūsimos pirmosios instancijos teismas, Suomija), jis teigė, kad ne kartą negalėjo pasinaudoti bendravimo teisėmis, todėl turi būti sumokėta didžiausia minėtame sprendime nustatyta baudos suma. Remdamasis tuo, kad pagal Belgijos teisę baudą tiesiogiai išieško kompetentingos teismo sprendimų vykdymo institucijos ir nebūtina pradėti naujo teismo proceso, Ch. Bohez manė, kad jo prašymą reikėtų laikyti prašymu dėl piniginio reikalavimo, kurio terminas suėjo, išieškojimo ir dėl to patenkančiu į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį.
- 26 I. Wiertz savo ruožtu pateikė prieštaravimą ir teigė, kad jos mokėjimo prievolės galutinai nepatvirtino Belgijos teismas, todėl 2007 m. kovo 28 d. sprendimas nebuvo vykdytinas. Nė viena institucija nenustatė jokių pažeidimų, galinčių lemti prievolę mokėti baudą.
- 27 2012 m. kovo 8 d. sprendimu *Itä-Uudenmaan käräjäoikeus* pripažino, kad Ch. Bohez prašymas buvo susijęs ne su sprendimo dėl bendravimo teisių vykdymu, o tik su baudos, nustatytos siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi minėto sprendimo, vykdymu. Tuo remdamasis jis padarė išvadą, kad dėl to, jog šis prašymas susijęs su sprendimo, kuriuo nustatyta piniginė prievolė, vykdymu, jis patenka į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį. Vis dėlto pažymėjęs, kad, priešingai, nei reikalaujama šio reglamento 49 straipsnyje, 2007 m. kovo 28 d. sprendime buvo numatyta tik periodinė bauda, kurios galutinė suma nebuvo nustatyta, *Itä-Uudenmaan käräjäoikeus* pripažino Ch. Bohez prašymą nepriimtiniu.
- 28 Gavęs Ch. Bohez apeliacinį skundą 2012 m. rugpjūčio 16 d. sprendimu *Helsingin hovioikeus* (Helsinkio apeliacinis teismas) patvirtino, kad šis prašymas nepriimtinas. Tačiau motyvuodamas savo sprendimą jis pateikė kitokią analizę nei pirmosios instancijos teismas. Manydamas, kad Ch. Bohez prašymas susijęs su sprendimo dėl bendravimo teisių vykdymu, *Helsingin hovioikeus* nusprendė, kad, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnio 2 dalies a punktą, prašymui taikomas ne šis reglamentas, o Reglamentas Nr. 2201/2003. Taigi pagal pastarojo reglamento 47 straipsnio 1 dalį vykdymo procedūra šioje byloje nustatyta pagal Suomijos teisę, t. y. pagal *TpL*.
- 29 Ch. Bohez pateikė kasacinį skundą *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) ir paprašė panaikinti 2012 m. rugpjūčio 16 d. *Helsingin hovioikeus* sprendimą, taip pat pakartojo savo reikalavimus, nurodytus pirmosios instancijos teisme.
- 30 Šiomis aplinkybėmis *Korkein oikeus* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnio 2 dalis aiškintina taip, kad bylos dėl baudos, kuri nustatyta sprendžiant ginčą dėl vaiko globos ir bendravimo teisių ir skirta pagrindinei prievolei užtikrinti, vykdymo, nepatenka į šio reglamento taikymo sritį?

2. Jeigu minėtos bylos patenka į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį, ar šio reglamento 49 straipsnis aiškintinas taip, kad už kiekvieną dieną nustatyta bauda, kuri kilmės valstybėje narėje gali būti išreikalauta tokio dydžio, koks nustatytas, tačiau jos galutinis dydis gali būti keičiamas remiantis skolininko prašymu arba argumentais, [kitoje] valstybėje narėje gali būti išreikalauta, tik jeigu kilmės valstybėje narėje buvo atskirai nustatytas galutinis jos dydis?
3. Jeigu pirma nurodytos bylos nepatenka į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį, ar Reglamento Nr. 2201/2003 47 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad įgyvendinimo ir užtikrinimo priemonėms, susijusioms su vaiko globa ir bendravimo teisėmis, taikoma toje nuostatoje nurodyta vykdymo tvarka, kurią reglamentuoja vykdymo valstybės narės teisė, ar jos gali būti sprendimo dėl vaiko globos ir bendravimo teisių, kuris kitoje valstybėje narėje tiesiogiai vykdytinas pagal Reglamentą Nr. 2201/2003, dalis?
4. Jeigu kitoje valstybėje narėje prašoma vykdyti baudą, ar reikia reikalauti, kad kilmės valstybėje narėje būtų atskirai nustatytas galutinis išreikalautinos baudos dydis, net jeigu vykdymui netaikomas Reglamentas Nr. 44/2001?
5. Jeigu bauda, nustatyta siekiant užtikrinti bendravimo teisių paisymą, kitoje valstybėje narėje gali būti išreikalaujama kilmės valstybėje narėje atskirai nenustačius galutinio išieškotinos baudos dydžio:
 - a) ar bauda vis dėlto gali būti vykdoma tik su sąlyga, kad bus patikrinta, ar kliūčių įgyvendinant bendravimo teises kilo dėl priežasčių, į kurias būtina atsižvelgti siekiant apsaugoti vaiko teises; ir
 - b) kuris teismas kompetentingas patikrinti tokias aplinkybes, tiksliau:
 - i) ar vykdymo valstybės narės teismo kompetencija visada apsiriboja patikrinimu, ar nurodytų kliūčių įgyvendinant bendravimo teises kilo dėl priežasties, aiškiai numatytos sprendime dėl bylos esmės; arba
 - ii) ar Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) saugomos vaiko teisės gali suponuoti tai, kad vykdymo valstybės teismas turi platesnės apimties įgaliojimą arba pareigą patikrinti, ar kliūčių įgyvendinant bendravimo teises kilo dėl priežasčių, į kurias atsižvelgti buvo būtina siekiant apsaugoti vaiko teises?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 31 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnį reikia aiškinti taip, kad šis reglamentas taikomas baudos, nustatytos vienoje valstybėje narėje priimtame sprendime dėl vaiko globos ir bendravimo teisių, siekiant užtikrinti, kad globos teisių turėtojas paisys šių bendravimo teisių, vykdymui kitoje valstybėje narėje.
- 32 Šiuo klausimu primintina, kad Reglamentas Nr. 44/2001 taikomas tik „civilinėmis ir komercinėmis bylomis“. Jo taikymo sritį iš esmės lemia ginčo šalių teisinių santykių pobūdis ar ginčo dalyką apibūdinančios aplinkybės (žr. Sprendimo *Realchemie Nederland*, C-406/09, EU:C:2011:668, 39 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

- 33 Konkrečiau dėl laikinųjų apsaugos priemonių Teisingumo Teismas pripažino, kad jų patekimą į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį lemia ne jų pačių pobūdis, o teisių, kurių apsaugą jos užtikrina, pobūdis (žr. Sprendimo *Realchemie Nederland*, C-406/09, EU:C:2011:668, 40 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 34 Todėl dėl sprendimo įpareigoti sumokėti baudą, kurią nustatė vienos valstybės narės teismas, siekdamas priversti laikytis toje valstybėje narėje civilinėje ir komercinėje byloje priimtame sprendime numatyto draudimo, vykdymo kitoje valstybėje narėje Teisingumo Teismas nurodė, kad šios vykdymo teisės pobūdis priklauso nuo subjektyviosios teisės, dėl kurios pažeidimo buvo nurodyta atlikti vykdymo veiksmus, pobūdžio (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Realchemie Nederland*, C-406/09, EU:C:2011:668, 42 punktą).
- 35 Šioje byloje iš Belgijos teismų kodekso 1385bis straipsnio, kuriuo remdamasis kilmės valstybės teismas nustatė pagrindinėje byloje nagrinėjamą baudą, matyti, kad ši priemonė laikytina vienos šalies prašymu kitai šaliai nustatytu įpareigojimu sumokėti pinigų sumą, jeigu kita šalis neįvykdo jai tenkančios pagrindinės prievolės. Tai reiškia, kad bauda yra papildoma, palyginti su šia pagrindine prievole.
- 36 Be to, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos baudos paskirtis – užtikrinti tuo pačiu kilmės valstybės teismo sprendimu suteiktų bendravimo teisių veiksmingą įgyvendinimą. Šia bauda iš esmės siekiama daryti finansinį spaudimą vaiką globojančiam asmeniui, kad jis bendradarbiautų įgyvendinant tokias bendravimo teises.
- 37 Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnio 2 dalies a punkte aiškiai nurodyta, kad šis reglamentas netaikomas fizinių asmenų statusui, o šis teisės institutas apima tėvų pareigų vykdymą vaiko atžvilgiu.
- 38 Būtent dėl tokio neįtraukimo ir siekiant užpildyti šią spragą paeiliui buvo priimti reglamentai Nr. 1347/2000 ir Nr. 2201/2003, į kurių taikymo sritį patenka, be kita ko, tėvų pareigų klausimai. Prie šių klausimų, kaip nurodyta Reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio 2 dalies a punkte, be kita ko, priskiriamos ir globos, ir bendravimo teisės.
- 39 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad bauda, kurią prašoma vykdyti pagrindinėje byloje, yra papildoma priemonė, kuria siekiama užtikrinti teisės, patenkančios ne į Reglamento Nr. 44/2001, o į Reglamento Nr. 2201/2003 taikymo sritį, apsaugą.
- 40 Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnis aiškintinas taip, kad šis reglamentas netaikomas baudos, nustatytos vienoje valstybėje narėje priimtame sprendime dėl vaiko globos ir bendravimo teisių, siekiant užtikrinti, kad globos teisės turėtojas paisys bendravimo teisių, vykdymui kitoje valstybėje narėje.

Dėl antrojo klausimo

- 41 Atsižvelgiant į pirmojo klausimo atsakymą, į antrąjį klausimą atsakyti nebereikia.

Dėl trečiojo klausimo

- 42 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar laikytina, kad baudos, kurią bylą dėl bendravimo teisių iš esmės nagrinėjęs kilmės valstybės teismas nustatė siekdamas užtikrinti veiksmingą šios teisės įgyvendinimą, išieškojimui taikoma su bendravimo teisėmis susijusi vykdymo tvarka, kurią remiantis Reglamento Nr. 2201/2003 47 straipsnio 1 dalimi, reglamentuoja nacionalinė teisė, ar vis dėlto ta pati tvarka, kokia taikoma bendravimo teisėms, kurias tokia bauda užtikrina ir kuri turi šiuo tikslu būti paskelbta vykdytina pagal Reglamente Nr. 2201/2003 apibrėžtas taisykles.

- 43 Kaip pabrėžiama Reglamento Nr. 2201/2003 2 konstatuojamojoje dalyje, teismo sprendimų dėl bendravimo teisių savitarpio pripažinimas įvardytas kaip vienas iš Europos Sąjungos teisminės erdvės prioritetų. Kadangi šie sprendimai laikomi ypač svarbiais, jiems taikoma speciali tvarka. Šiuo tikslu Reglamento Nr. 2201/2003 28 straipsnio 1 dalyje ir 41 straipsnio 1 dalyje numatyta supaprastinta, netgi automatinė, vykdymo tvarka, kuri pagrįsta tarpusavio pasitikėjimo principu.
- 44 Dėl šio tarpusavio pasitikėjimo ir, remiantis minėto reglamento 26 straipsniu, tokie sprendimai negali būti persvarstomi iš esmės.
- 45 Šiuo atveju baudą, kurią prašoma vykdyti pagrindinėje byloje, nustatė teismas, kuris pagal Reglamentą Nr. 2201/2003 kompetentingas priimti sprendimą iš esmės dėl bendravimo teisių.
- 46 Skirtingai nei Reglamente Nr. 44/2001, Reglamente Nr. 2201/2003, kaip ir iki jo galiojusiame Reglamente Nr. 1347/2000, nenumatytos baudą reglamentuojančios taisyklės. Vis dėlto, kaip teigia Europos Komisija, iš to, kad šis klausimas nebuvo svarstytas rengiant minėtus reglamentus, negalima daryti išvados, jog Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino į jų taikymo sritį neįtraukti baudos vykdymo. Tokia priemonė tiek, kiek ji padeda užtikrinti taikant šiuos reglamentus priimtus sprendimus dėl bendravimo teisių, faktiškai atitinka veiksmingumo tikslą, kurio siekiama Reglamentu Nr. 2201/2003.
- 47 Kaip pažymėta šio sprendimo 35 punkte, pagrindinėje byloje nagrinėjama bauda yra tik papildoma, palyginti su pagrindine prievole, kurią ji užtikrina, t. y. tėvų, kuriems suteikta globos teisė, prievole bendradarbiauti įgyvendinant bendravimo teises pagal kilmės valstybės teismo, kompetentingo išspręsti bylą iš esmės, nustatytas taisykles.
- 48 Todėl šios baudos vykdymas yra tiesiogiai susijęs tiek su šios pagrindinės prievolės buvimu, tiek su jos pažeidimu.
- 49 Atsižvelgiant į šią sąsają, bauda, nustatyta sprendime dėl bendravimo teisių, negali būti atskirai laikoma savarankiška prievole, ji turi būti laikoma neatskiriama nuo bendravimo teisių, kurių apsaugą užtikrina.
- 50 Todėl išieškant minėtą baudą turi galioti ta pati vykdymo tvarka, kaip ir bendravimo teisėms, kurios turi būti užtikrintos, t. y. Reglamento Nr. 2201/2003 28 straipsnio 1 dalyje ir 47 straipsnio 1 dalyje numatytos taisyklės.
- 51 Baudos vykdymo tvarką atsiejus nuo bendravimo teisėms taikytinos tvarkos, siekiant ją susieti, kaip siūlė Suomijos ir Lietuvos vyriausybės, su pačia vykdymo procedūra, kurią, remiantis Reglamento Nr. 2201/2003 47 straipsnio 1 dalimi, reglamentuoja vykdymo valstybės narės nacionalinė teisė, šios valstybės teismas galėtų pats patikrinti, ar buvo padarytas bendravimo teisių pažeidimas.
- 52 Tačiau toks bylos aplinkybių tikrinimas, kuris vykdymo valstybės teismo būtų atliktas pagal šios valstybės taisykles ir apimtų vertinimą, prieštarautų Sąjungos teisės aktų leidėjo valiai nustatyti vienodą ir supaprastintą tokių šioje srityje priimtų sprendimų vykdymo tvarką, pagal kurią draudžiamas bet koks vykdymo klausimą sprendžiančio teismo kišimasis į bylos esmę ir kuri pagrįsta pasitikėjimu kilmės valstybės teismu kaip teismu, kuriam suteikta kompetencija priimti sprendimą dėl bendravimo teisių.
- 53 Šiomis aplinkybėmis į trečiąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad išieškant kilmės valstybės narės teismo, kuris priėmė sprendimą iš esmės dėl bendravimo teisių, siekdamas užtikrinti veiksmingą šios teisės įgyvendinimą, nustatytą baudą galioja ta pati vykdymo tvarka kaip ir sprendimui dėl bendravimo teisių, kurias užtikrina minėta bauda, šiuo tikslu turinti būti paskelbta vykdytina pagal Reglamente Nr. 2201/2003 apibrėžtas taisykles.

Dėl ketvirtojo klausimo

- 54 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar, taikant Reglamentą Nr. 2201/2003, užsienio teismo priimtas sprendimas dėl baudos mokėjimo vykdomas valstybėje narėje, kurioje prašoma jį vykdyti, tik jeigu galutinį sprendimą dėl mokėtinos sumos dydžio priėmė kilmės valstybės narės teismai.
- 55 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad kilmės valstybės teismas nustatė baudą, kurią prašoma vykdyti pagrindinėje byloje; ją sudaro 1 000 eurų už vieną bendravimo teisių pažeidimą, o didžiausia galima suma – 25 000 eurų. Iš bylos medžiagos taip pat matyti, kad, remiantis Belgijos teismų kodekso 1385quater straipsniu, asmuo, kurio naudai skirta bauda, prieš vykdymą neprivalo prašyti teismo nustatyti galutinės baudos sumos. Šiuo klausimu Belgijos teisė skiriasi nuo kitose valstybėse narėse galiojančių taisyklių, konkrečiai – Suomijos teisės, pagal kurią, kaip numatyta *TpL* 19 straipsnio 1 ir 2 dalyse, asmuo, kurio naudai skirta bauda, privalo prašyti teismo nustatyti galutinę baudos sumą ir tik tada gali prašyti ją vykdyti.
- 56 Kaip tik siekiant pašalinti sunkumus, kurių galėtų kilti dėl tokių valstybių narių teisės aktų skirtumų šiuo klausimu, 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32) 43 straipsnyje buvo įtvirtinta taisyklė, pagal kurią užsienio teismo sprendimai dėl baudos mokėjimo vykdomi valstybėje narėje, kurioje prašoma vykdyti sprendimą, tik jeigu galutinį sprendimą dėl mokėtinos sumos dydžio priėmė kilmės valstybės narės teismai [žr. P. Schlosser parengtą aiškinamąjį pranešimą dėl 1978 m. spalio 9 d. Konvencijos dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo prie Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, taip pat prie Protokolo dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų aiškinti šią konvenciją (OL C 59, 1979, p. 71, 213 punktas)]. Ši lygiai taip pat suformuluota taisyklė buvo perimta Reglamento Nr. 44/2001 49 straipsnyje.
- 57 Tačiau Reglamente Nr. 2201/2003, o prieš tai – Reglamente Nr. 1347/2000, nebuvo įtvirtinta analogiška taisyklė. Vis dėlto, kaip išvados 81 punkte pažymėjo generalinis advokatas, reikalavimas patvirtinti baudą prieš ją vykdančią, atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 2201/2003, dera su bendravimo teisėms būdingu opiu pobūdžiu.
- 58 Kaip jau buvo nurodyta šio sprendimo 40 punkte, šių teisių – esminių siekiant apsaugoti Chartijos 24 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą vaiko teisę palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su abiem savo tėvais – svarba paskatino Sąjungos teisės aktų leidėją numatyti specialią tvarką, kad būtų palengvintas atitinkamų sprendimų vykdymas. Ši tvarka pagrįsta valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principu, kad jų nacionalinės teisės sistemos užtikrina lygiavertę ir veiksmingą pagrindinių teisių, pripažįstamų Sąjungos lygiu ir visų pirma Chartijoje, apsaugą (Sprendimo *Aguirre Zarraga*, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, 70 punktas) ir neleidžia jokia forma persvarstyti kilmės valstybės teismo priimto sprendimo.
- 59 Jeigu atitinkamoje valstybėje narėje suteiktų bendravimo teisių turėtojas, remdamasis tuo, kad šių teisių nebuvo paisoma, prašytų vykdyti kitoje valstybėje narėje baudą, kurios galutinės sumos kilmės valstybės teismas nenustatė, tai prieštarautų Reglamente Nr. 2201/2003 įtvirtintai sistemai, t. y. leistų vykdomo valstybės teismui imtis veiksmų nustatant galutinę sumą, kurią turi sumokėti vaiką globojantis asmuo, privalėjęs bendradarbiauti įgyvendinant bendravimo teises. Faktiškai toks nustatymas apima bendravimo teisių turėtojo nurodytų pažeidimų patikrinimą. Toks tikrinimas – nepaprastai svarbus vaiko gerovei – apima ne tik vaiko neperdavimo atvejų skaičiaus nustatymą, bet ir šių pažeidimų priežasčių vertinimą. Tačiau tik kilmės valstybės teismas, kaip teismas, kompetentingas priimti sprendimą dėl bylos esmės, turi teisę atlikti tokio pobūdžio vertinimą.
- 60 Taigi tokiu atveju asmuo, kurio naudai skirta bauda, turi išnaudoti kilmės valstybėje egzistuojančias procedūrinės priemones, kad gautų galutinį baudos dydį patvirtinantį dokumentą.

- 61 Remiantis šiais svarstymais, darytina išvada, kad į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti taip: taikant Reglamentą Nr. 2201/2003, užsienio teismo sprendimai dėl baudos mokėjimo vykdomi valstybėje narėje, kurioje prašoma juos vykdyti, tik jeigu galutinį sprendimą dėl mokėtinos sumos dydžio priėmė kilmės valstybės narės teismai.

Dėl penktojo klausimo

- 62 Atsižvelgiant į ketvirtojo klausimo atsakymą, į šį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 63 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. **2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 1 straipsnis aiškintinas taip, kad šis reglamentas netaikomas baudos, nustatytos vienoje valstybėje narėje priimtame sprendime dėl vaiko globos ir bendravimo teisių, siekiant užtikrinti, kad globos teisės turėtojas paisys bendravimo teisių, vykdymui kitoje valstybėje narėje.**
2. **Išieškant kilmės valstybės narės teismo, kuris priėmė sprendimą iš esmės dėl bendravimo teisių, siekdamas užtikrinti veiksmingą šių teisių įgyvendinimą, nustatytą baudą galioja ta pati vykdymo tvarka kaip ir sprendimui dėl bendravimo teisių, kurias užtikrina minėta bauda, šiuo tikslu turinti būti paskelbta vykdytina pagal 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančiame Reglamente (EB) Nr. 1347/2000, apibrėžtas taisyklės.**
3. **Taikant Reglamentą Nr. 2201/2003, užsienio teismo sprendimai dėl baudos mokėjimo vykdomi valstybėje narėje, kurioje prašoma juos vykdyti, tik jeigu galutinį sprendimą dėl mokėtinos sumos dydžio priėmė kilmės valstybės narės teismai.**

Parašai.